

Forskningsavdelingen

Kunnskapsdepartementet

Dato: 15. april 2011

"GREEN PAPER - From Challenges to Opportunities: Towards a Common Strategic Framework for EU Research and Innovation Funding"

Synspunkter fra Universitetet i Oslo

Universitetet i Oslo (UiO) takker for at Kunnskapsdepartementet inviterer til dialog i forbindelse med et formelt norsk innspill til EU-kommisjonens Grønnbok om et framtidig europeisk forskningsprogram, og er svært glad for anledningen til å fremme noen av UiOs synspunkter i en slik sammenheng. UiO har lest Grønnboken med stor interesse, og ønsker å reise en rekke problemstillinger som vi oppfatter er av stor betydning for UiOs og UH-sektorens inngrep i et framtidig europeisk forskningsrom.

Grønnboken og utkast til innspill har vært på høring i UiOs Forskningskomite, og det omforente dokument presenteres her. Videre vedlegges et særskilt dokument vedrørende SSH. UiO vil også utforme et særlig innspill direkte til Kommisjonen via nett-portalen innen fristen 20. mai, og oppfordrer også sine fagmiljøer og enkeltforskere med særlige interesser å benytte muligheten til å melde dette direkte til EU gjennom samme kanal.

Vennlig hilsen

Bjørn Haugstad

Forskningsdirektør

Mette Topnes

Seniorrådgiver

Forskningsadministrativ avdeling

Postadr.: Postboks 1072, Blindern, 0316 OSLO

Kontoradr.: Lucy Smiths hus, 4 et.

Problemveien 7, 0313 OSLO

Telefon: 22 85 63 56

Telefaks: 22 85 43 73

Nettadr.: www.uio.no

E-post: postmottak@admin.uio.no

Org.nr.: 971 035 854

"GREEN PAPER - From Challenges to Opportunities: Towards a Common Strategic Framework for EU Research and Innovation Funding"

Synspunkter fra Universitetet i Oslo

Universitetet i Oslo har lest EU-kommisjonens Grønnbok med stor interesse. Som forskningsinstitusjon og "Stakeholder" har vi sterke interesser i utviklingen av det fremtidige rammeverk for forskning og innovasjon. Våre innspill vil i hovedsak knytte seg til ønsket om en bred innovasjonsdebatt, eksellens som gjennomgående prinsipp for forskning og innovasjon, fortsatt forenkling og strømlinjeforming, felles regelverk og begrensede antall instrumenter i rammeverket. UiO er positive til et fornyet fokus gjennom Grand Challenges, men ønsker også videreføring av Cooperation med sine tematiske prioriteringer, ERC og mobilitetsprogram som grunnleggende pillarer for størst mulig langsiktighet i forskningsprioriteringer.

Universitetet i Oslo (UiO) takker for at Kunnskapsdepartementet inviterer til dialog i forbindelse med et formelt norsk innspill til EU-kommisjonens Grønnbok om et framtidig europeisk forskningsprogram, og er svært glad for anledningen til å fremme noen av UiOs synspunkter i en slik sammenheng. UiO har lest Grønnboken med stor interesse, og ønsker å reise en rekke problemstillinger som vi oppfatter er av stor betydning for UiOs og UH-sektorens inngrep i et fremtidig europeisk forskningsrom.

Grønnboken og utkast til innspill har vært på høring i UiOs Forskningskomite, og det omforente dokument presenteres her. Videre vedlegges et særskilt dokument vedrørende SSH. UiO vil også utforme et særlig innspill direkte til Kommisjonen via nett-portalen innen fristen 20. mai, og vi oppfordrer også fagmiljøer og enkeltforskere med særlige interesser å benytte muligheten til å melde dette direkte til EU gjennom samme kanal.

I denne sammenhengen ønsker UiO å peke på noen sentrale problemstillinger knyttet til det felles strategiske rammeverk for forskning og innovasjon med særlig betydning for UiO som forskningsinstitusjon.

Samtidig vil UiO peke på de særlige utfordringer for Norge som et land utenfor den Europeiske Union, og man legger også merke til at Grønnboken utelukkende snakker om Member States når man omtaler aktører i det felles rammeverket for forskning og innovasjon. Nøkkelprinsippene for forslaget om et Common Strategic Framework er konsentrasjon og prioritering, komplementaritet med andre EU instrumenter som Cohesion Funds / strukturfondene), samt tilpassete finansieringsinstrumenter. Dette tydeliggjør behovet for en politisk avklaring om innhold og omfang av Norges deltagelse i det fremtidige samarbeidet, som vil gå utenfor de rammeprogram vi kjenner fra tidligere.

UiO om Grønnboken

Generell debatt rundt Grønnbokens innovasjonsbegrep, kunnskapstriangelets sammenheng mellom forskning, utdanning og innovasjon

Norge som innovasjonsland.

- EUs Innovation Union Scoreboard gir nyttig informasjon om hvor Norge ligger godt an og på hvilke områder vi har utfordringer. Samtidig vil det være forhold som ikke fanges opp av de tradisjonelle innovasjonsindikatorene, men som har betydning for Norge som innovasjonsland. Det går blant annet på organisering av arbeidslivet og betydningen av kunnskapsbaserte råvarebaserte næringer. Norge kan ikke satse på alt, men må prioritere innsatsen.

Innovasjon må defineres bedre.

- Innovasjonsbegrepet er bredt i Grønnboken, og slik bør det også være. UiO vil sterkt fremheve grunnforskningens sentrale rolle i innovasjonsprosessen. Innovasjon kommer gjerne gjennom innsikt og inspirasjon fra grunnforskning. Innovasjon er mer enn resultat av strategisk planlegging og kommersialiserbare resultater, og må favne innovasjonsbegrepet slik det diskuteres innen samfunnsvitenskap og humaniora på lik linje med andre faglige tilnærmingers mer tradisjonelle og kanskje smalere innovasjonsbegrep.
- Innovasjon er ikke bare produktutvikling, men bør også omfatte sosiale og menneskelige endringer og fremskritt som har avgjørende betydning for menneskehetens utvikling. En rent instrumentell tilnærming til innovasjon ser bort fra at en teknologisk og produktrettet utvikling ikke beveger seg i et vakum, men er menneskeskapte fenomener som responderer på behov og utfordringer i ulike samfunnskulturer. Det må også presiseres at innovasjonsbegrepet ikke bare omfatter vareproduksjon og privatsektor, men også tjenesteproduksjon, offentlig sektor og smartere og mer effektiv forvaltning (helse, utdanning, miljø, kulturliv etc.). Dette er spesielt relevant for Norge og de øvrige nordiske land som har en stor offentlig sektor.
- Som universitet er det viktig å sikre behovet for forskning med langsiktig perspektiv, vi mener at et sterkere fokus på kortsiktige resultater kan undergrave forskningsgrunnlaget i våre institusjoner.

Balanse mellom vitenskapelig eksellens og innovasjon.

- Innovasjon må bygge på en plattform av grunnforskning av høy kvalitet. "Scientific excellence" er grunnlaget for et effektivt innovasjonssystem. Eksellens, definert for både akademisk forskning og industri-relatert forskning, utvikling og demonstrasjon, må være førende for all forskningsaktivitet, gjennomgående for prosjekter og samarbeid på den europeiske forskningsarena i så vel offentlig som privat sektor.
- Europas forskningskapasitet er imidlertid avhengig av den brede vitenskapelige basisen som også støtter innovasjonskapasitet og entreprenørskap. Kunnskapstriangelet omhandler pillarene forskning, utdanning og innovasjon. UiO har ambisjoner om å være et forskningsuniversitet i den internasjonale front hvor eksellent forskning ligger til grunn for og virker i samspill med eksellent forskningsbasert utdanning på alle nivå – hvor innovasjon er en naturlig del av prosessen. Utdanningsaspektet må derfor løftes frem og gis en sentral rolle i vår forståelse av innovasjonens dynamikk.
- Et innovasjonssystem må ikke bli så monolittisk at man risikerer at spennende prosjekter med høy risiko faller ut! "High Risk-High Gain" er ikke alltid forenlig med forventninger til innovasjon. Columbus hadde aldri gjenfunnet Amerika hvis han ikke hadde hatt muligheten til å mobilisere ressurser gjennom å "shoppe rundt" med sine ideer i et pluralistisk Europa.

Innovasjon må inn i utdanningen - gi studentene entreprenørevne.

- Planene om en innovasjonsunion bør utformes slik at utdanning kommer i sentrum. Innovasjonsånden må styrkes tidlig i studiene og innovasjonsoppdraget bør få en større plass i utdanningsløpet.
- UiO støtter det europeiske initiativ for en "Nærings-PhD", med fokus på utdanning for entreprenørskap. Næringslivet må være med og definere utdannelsesbehovet og støtte forskerutdanning. Norge, og andre nordiske land, har gode erfaringer med en nasjonal Nærings-PhD ordning, hvor bedrifter og universiteter går sammen om å finansiere forskerutdanning. Samtidig må det være sentralt at forskerutdanningens kvalitet og innhold fortsatt defineres av forskningsinstitusjonen selv, om enn i nært samarbeid med industri og næringsliv. Det må også sikres komplementaritet mellom et europeisk nivå og eksisterende nasjonale ordninger for "nærings-PhD".

Samarbeid for å nå målene i Europe 2020, bl.a. et felles rammeverk for alle EUs forsknings- og innovasjonsprogrammer, optimal bruk av støttemidler langs hele innovasjonsskjeden og forholdet mellom nasjonale programmer og EUs instrumenter, herunder støtte fra EU til fellesprogrammer (Joint Programming Initiatives) mellom grupper av land.

- **Finansieringsordninger i et nytt, felles strategisk rammeverk for finansiering av forskning og innovasjon må bevege seg i retning av et felles generelt regelverk heller enn den nåværende differensierte og detaljstyrte tilnærmingen.**

Spørsmål 1, 3 og 6

- UiO anerkjenner og støtter Kommisjonens dedikerte arbeid for til forenkling av administrative forhold i alle områder av Rammeprogrammet.
- UiO vil understreke viktigheten av at den pågående forenkling også preges av kontinuitet, legitimitet og forutsigbarhet. Dette vil være en forutsetning for rammeprogrammets suksess i tiden fremover.
- UiO vil særlig peke på at man ønsker en større aksept i rammeprogrammet for å følge nasjonal regnskapspraksis og mer enhetlige regler for kostnadsdekning. Dette vil være det viktigste enkeltgrep for å forenkle deltagelsen i EU-finansiert forskning for aktører på alle nivåer.
- UiO vil påpeke behovet for enhetlig tolkning og gjennomføring av rammeverket for eligibilitet og finansiering på tvers av EU-institusjoner og finansieringsinstrumenter. Som Midtveiseevalueringen av FP7 peker på, er det et problem med det store antall instrumenter som ikke er samordnet. Alle instrumenter bør evalueres for å sikre at det ikke er duplisering eller overlapp og ingen nye instrumenter introduseres uten at sammenhengen til eksisterende ordninger er vurdert. Mer fleksibilitet i rammeprogrammet vil gi deltagerne større frihet til å styre sine prosjekter i etablering, oppbygning og løpende tilpasning av konsortier. Det bør blant annet være enklere å trekke inn nye partnere, også industri og næringsliv, underveis i prosjektets livsløp for best å sikre innovasjon.

- **Et nytt, felles strategisk rammeverk for finansiering av forskning og innovasjon må sikre et harmonisert, transparent og effektivt rammeverk for alle finansieringsordninger, inkludert randsoneaktiviteter, med særlig fokus på Joint Programming Initiatives (JPIs).**

Spørsmål 4

- UiO vil understreke viktigheten av transparens, tydelighet og større samordning mellom de mange nye randsoneinstitusjoner, i hovedsak Joint Programming Initiatives, men også Public-Private Partnerships (PPPs), European Industrial Initiatives (EIs), Joint Technology

Initiatives (JTI), European Innovation Partnerships (EIPs), European Institute of Technology (EIT) mm.

- UiO anerkjenner behovet for utviklingen av JPIer for å hindre fragmentering av forskningsinnsats og -ressurser for store samfunnsutfordringer og skape synergi og komplementaritet med øvrig EU-aktiviteter innen forskning og innovasjon.
- JPIene som strategiske verktøy krever sterkt lederskap og sterk forpliktelse for å lykkes – i form av fokuserte prioriteter, klare mål, reell forpliktelse av ressurser, og resultatdrevet organisering og styring. JPIs bør fokusere på de store samfunnsutfordringer slik de er definert av relevante aktører i en åpen prosess, med aktiv og forpliktende deltagelse fra forskningssamfunnet. Vi ser positivt på det strategiske fokus som disse plattformer åpner for med tanke på de store samfunnsmessige utfordringer vi står overfor.
- UiO er overbevist om at de forsknings- og samfunnsmessige utfordringer verden står overfor bare kan løses gjennom tverrfaglig samarbeid, hvor samfunnsvitenskap og humaniora har sin naturlige plass. Definisjon av de såkalte Grand Challenges bør åpne for bredt tilfang av faglige disipliner, og det særlige tematiske området for SSH innen Cooperation bør opprettholdes og styrkes.
- UiO vil bemerke at så vel JPIs som fokus på Grand Challenges kan innebære at mindre forskningsaktører ekskluderes i konkurransen, noe som igjen vil begrense europeisk integrasjon gjennom ERA.
- I tillegg til de mer politisk drevne utfordringer bør det være rom for forskningsaktører på alle nivå til å fremme forskning på kommende, foreløpig ukjente forskningsområder. JPIs bør følge rammebetingelser for deltagelse i rammeprogrammet for øvrig, samt åpne for deltagelse gjennom åpen konkurranse for så vel nye som nasjonale deltakere.
- "Joint Programming" må utvikles i komplementaritet, og ikke til erstatning for "Cooperation"-programmet.
- Introduksjonen av de mange nye elementer og programmer med tyngre fokus på innovasjonsskjeder, næringsutvikling og konkurranseevne, vil også innebære særskilte utfordringer for forskningsinstitusjoners rolle som "stakeholders". Forskningsinstitusjonenes rolle, evne og muligheter for å påvirke kort- og langsiktige prioriteringer på den europeiske forskningsarena vil endres dramatisk i forhold til tidligere rammeprogrammet.

Møte store samfunnsmessige utfordringer, bl.a. balansen mellom "fri" og "styrte" forskning for å møte de store samfunnsutfordringene og sterkere involvering av borgerne og det sivil samfunnet.

- **Behovet for å etablere balanse mellom den styrte og resultatorienterte forskningen ("Top-down") versus den åpne og forskerinitierte forskningen ("Bottom-up") i et nytt, felles strategisk rammeverk for finansiering av forskning og innovasjon.**

Spørsmål 9, 10 og 11

- UiO ser at den toppstyrte forskningen kan være viktig i mange sammenhenger, men vil samtidig peke på at forskerinitierte forskning er en viktig faktor for å sikre langsiktig kapasitet i forskningssamfunnet for å kunne møte fremtidige og ukjente samfunnsmessige utfordringer. Det blir derfor viktig at et fremtidig rammeprogram sikrer rom og støtte for åpne arenaer som det Europeiske forskningsråd og Marie Curie Actions.

- **Et nytt, felles strategisk rammeverk for finansiering av forskning og innovasjon må organiseres på en slik måte at programmet styrker intersektorielt, tverrfaglig og internasjonalt, samarbeid.**

Spørsmål 9, 10 og 11

- UiO ønsker en videreføring av hovedtrekkene av det som i dag inngår i "Cooperation"-delen av rammeprogrammet. Innretningen til dette programmet er et godt virkemiddel for å skape samarbeid, på tvers av både fag- og sektorgrenser, og utgjør et særlig godt utgangspunkt for samarbeid mellom industri og akademia. Det er kanskje særlig innen denne delen av rammeprogrammet at det norske forskningssamfunnet har bygget opp betydelig kompetanse og erfaring, noe som gjør kontinuitet og forutsigbarhet spesielt viktig.
- Et fremtidig strategisk forskningsprogram bør i større grad ha bredt definerte utlysninger, og bør justere balansen mellom mellom "Top-down" forskningstemaer og mer åpent definerte utlysninger av "Bottom-up" natur. Noe av kritikken mot "Cooperation"-programmet har vært at utlysningene er for snevre og for få, noe som har gjort det vanskelig for mindre institusjoner og miljøer med kortere tidshorisont å delta. Snevre utlysninger gir mindre fleksibilitet i forhold til tverrfaglige prosjekter og forskernes mulighet til selv å definere sine prosjekter.

Styrke den vitenskapelige basen og det europeiske forskningsområdet (ERA), bl.a. styrking av ERC, EU-støtte til forskningsinfrastruktur, tiltak i EU-programmene for å ferdigstille ERA innen 2014 og prioriterte områder for internasjonalt samarbeid.

- **Forskermobilitet og utdanning av forskere er av avgjørende betydning for å skape europeiske forskningsmiljøer i verdensklasse.**

Spørsmål 23

- Generelle barrierer for forskningsmobilitet, nasjonale og internasjonale, må identifiseres og bygges ned.
- Styrket mobilitet er bør komme tydelig frem i et fremtidig rammeprogram som en integrert og fleksibel del av forskningssamarbeid.
- PEOPLE-programmet bør opprettholdes som et fortsatt sterkt og tematisk fritt særprogram for mobilitet i Europa.
- Samarbeid mellom akademia og industri- og næringsliv kan synes særlig aktuelt og attraktivt innen Marie Curie, hvor det kan bidra aktivt til styrkede karriereveier på tvers av sektorene.
- ITN er et meget viktig verktøy for å løfte forskerutdanningen til et internasjonalt nivå. Imidlertid preges ITNs av tunge strukturelle krav til samarbeid med industri og næringslivspartnere, noe som har vist seg problematisk å gjennomføre for enkelt miljøer, særlig samfunnsvitenskap og humaniora. Man bør vurdere om dette kravet kan utformes noe mer fleksibelt for å åpne for alle fagmiljøer i et fremtidig mobilitetsprogram.
- Et fremtidig rammeprogram bør åpne for Pan-europeiske forskerskoler av høy akademisk kvalitet for rekruttering av de beste forskere og kandidater. Slike konstellasjoner kunne ha akademisk bredde og tyngde til å bygge opp gode tilbud innen forskerutdanning, rettet mot for eksempel større tverrfaglige og -disiplinære løft for å ta tak i de store samfunnsmessige utfordringer.

- **For å sikre konkurranseevne og gjennomslag for europeisk forskning, må kravet til eksellens fortsatt være det avgjørende kriterium for forskningsfinansiering i et nytt, felles strategisk rammeverk for finansiering av forskning og innovasjon.**

Spørsmål 21, 22

- UiO mener at European Research Council bør videreføres og styrkes, også de budsjettmessige rammer. Etableringen av ERC har vært et løft for den frie grunnforskningen og eksellens, hvor et mer samkjørt, transparent og harmonisert system basert på "Peer review" har gjort det tilgjengelig og forståelig for forskersamfunnet. Med eksellent forskning åpner man for eksellente resultater, nyvinning og innovasjon, men også skaper grunnlag for å definere og løse morgendagens store samfunnsmessige utfordringer.
- UiO ser med interesse på de forslag til nye instrumenter som er kommet opp i ERC-sammenheng, i form av "Proof of Concept" og ERC forsker-team. Vi vil følge disse instrumentene nøye fremover for å vurdere hvordan disse kan bidra til å styrke ERC som instrument og ramme for eksellent forskning.

- **Forskningsinfrastruktur, Open Access og IPR**

Spørsmål 25, 20

- Universitetenes rolle i forskningsinfrastrukturen er helt avgjørende for forskningens kvalitet, faglige bredde og dermed også mulighetene for å utvikle tverrfaglige og innovative forskningsmiljøer. Universitetene er en infrastruktur for å binde sammen seniorforskere, rekrutter og studenter på en måte som er unik og som er helt avgjørende for stadig ny utvikling av forskningen.
- Universiteter er sentrale bærere av forskningsinfrastrukturer og bør styrkes for å løfte et mangfold av avanserte og ofte unike infrastrukturer for forskning og høyere utdanning.
- Utvikling av forskningsinfrastruktur vil ha stor betydning for Europas konkurranseevne, men også for den eksellente og banebrytende forskning, og vil kreve styrkede økonomiske rammer i et fremtidig rammeverk for forskning og innovasjon. Bærekraftighet må sikres gjennom mekanismer for samfinansiering på nasjonalt, europeisk og internasjonalt nivå. Fremtidige tiltak innen rammeprogrammet for eksellente forskningsinfrastrukturer må koordineres tett opp mot de øvrige aktører og finansieringskilder, og favne konstruksjon, adgang og drift.
- Utvelgelsen av nye forskningsinfrastrukturer skal skje på bakgrunn av The European Strategy Forum for Research Infrastructures (ESFRI).

- Gitt den store variasjon av slik infrastruktur, kan nettopp universitetene gi optimale betingelser for moderne integrerte tilnærminger og skjerpe institusjonenes styrke og profil. Forskerne må gis muligheter til å utnytte disse infrastrukturen på en effektiv, enkel og standardisert måte.
- Internasjonale nettverk og virtualisering av forskningsinfrastruktur må utvikles videre. "Open Access" blir stadig viktigere i alle disipliner, og vi støtter at fremtidige EU-programmer videreutvikler dette prinsippet. Reglene for IPR må gjøres mer tilgjengelige og ensartede for alle forskningsprogrammer og prosjekttyper.

- **Internasjonalt samarbeid utenfor Europa**

Spørsmål 26

- UiO støtter aktivt at EUs forskningsprogrammer skal være åpne for forskere og forskergrupper fra alle land. For å styrke kvalitet og gjennomslag i forsknings og innovasjonsaktivitet og bidra til å løfte de globale utfordringer, må EU øke sitt samarbeid med tredjeland og utvalgte parter innen utvalgte områder, gjennom optimalt tilpassede instrumenter. Samarbeid med ledende nasjoner innen vitenskap og teknologi så vel som fremvoksende økonomier er særlig viktig. Samarbeid må baseres på gjensidighet og være til fordel for begge parter. Rammeprogrammets støtte til internasjonalt samarbeid gjennom Capacities-særprogrammet bør i høyere grad fokuseres og støtte nye partnerskap vedrørende strategisk innsats for økt forsknings- og innovasjonssamarbeid med tredjeland i regi av Strategisk Forum for International S&T Cooperation - SFIC).

"GREEN PAPER - From Challenges to Opportunities: Towards a Common Strategic Framework for EU Research and Funding". Innspill fra HF

Fra Det humanistiske fakultets perspektiv er det særlig to utfordringer knyttet til Grønnboka.

1. EUs grønnbok har et instrumentelt og for smalt syn på innovasjon. Innovasjon er ikke kun produktutvikling, men bør omfatte også sosiale og menneskelige endringer og fremskritt som har avgjørende betydning for menneskehetens utvikling. Det må også presiseres at innovasjonsbegrepet ikke bare omfatter vareproduksjon og privat sektor, men også tjenesteproduksjon og offentlig sektor (helse, utdanning, miljø, kulturliv etc.). Dette er spesielt relevant for Norge og de øvrige nordiske land som jo har en veldig stor offentlig sektor.
2. Ved kun å si at innovasjonen også må "favne" samfunnsvitenskap og humaniora (SSH), reduseres disse til passive vitenskaper. Det må også presiseres at SSH tradisjonelt har hatt en legitimering ved at dens forskning gir nødvendige bidrag til samfunnets og menneskenes identitet og selvforståelse, samtidig som den gjennom sin kritiske funksjon stiller spørsmål ved tilvante forestillinger og praksiser.

I tilknytning til dette vil vi særlig peke på følgende:

Samfunnsutvikling og etikk

En bred fortolkning, forståelse og forklaring av de kulturelle forutsetningene for samfunnsutviklingen er helt nødvendig for å håndtere de konkrete lokale og globale utfordringer våre dagers samfunn står overfor. En ren instrumentell tilnærming til innovasjon ser bort fra at teknologisk og produktrettet utvikling ikke beveger seg i et vakuum, men er menneskeskapte fenomener som responderer på behov og utfordringer i ulike samfunnskulturer. Humanioras innsikt i interpretasjon, meningsdannelse og historie er helt vesentlig for å kontekstualisere og dermed forstå og forklare slike fenomener, samt forutse konsekvensene av dem.

Det er behov for å i sterkere grad ha et reflektert forhold til etikk og verdier. Ikke minst i et transkulturelt Europa er det vesentlig at samfunnsutviklingen (herunder industri- og næringsutvikling) skjer i samsvar med det som kan forsvares etisk. I den drøftingen er humanioras kompetanse når det gjelder forståelse av språk, kommunikasjon og historie helt vesentlig.

Språk, kommunikasjon og kreativitet

Den senere tids globalisering og åpningen av EUs indre marked for fri flyt av varer og tjenester, har økt betydningen av arbeidstakers språkkompetanse betraktelig. Vi vet imidlertid relativt lite om hvorvidt og på hvilke måter kompetanse i flere språk bidrar til å forsterke kunnskapsbaserte økonomier og samfunn. Det samme gjelder hvorvidt språkkompetanse omsettes til menneskelig kapital og bidrar til interkulturell bevissthet, ferdigheter og "know-how" i et globalt marked (EC, 2009). Forholdet mellom språkkompetanse, kreativitet og innovasjon må utforskes nærmere (EC, 2009). Dette krever kunnskap om språk og kommunikasjon i seg selv, de individuelle og samfunnsmessige gevinster av språkkompetanse, hvordan språkkompetanse forvaltes og ikke minst tverrfaglige tilnærmingsmetoder som forbinder kjent kunnskap på nye og innovative måter. Europas differensierte språksituasjon aktualiserer i stor grad forholdet mellom EUs målsettinger, språklig,

kulturell og sosial kompleksitet og nasjonalstatens rolle og betydning, inkludert nasjonalspråkernes betydning.

I Grønnboka er det behov for et bredere og bedre beskrevet kunnskapsbegrep som også fremhever kunnskap vi får gjennom sansene (estetikk) og kunnskap som utvinnes av praksis, inklusive den som ikke umiddelbart lar seg omsette i ny teknologi og/eller salgbare produkter. Kreativitet og fantasi ("imagination") er i dag like anerkjent innenfor de harde som de myke vitenskaper; å skape gode vekstvilkår for det uforutsigbare utgjør ofte forskjellen mellom fremragende og grensesprengende forskning.

Forslag til Grand Challenges for SSH eller hvor SSH kan bidra:

Klimaendringer

Forståelse for samfunnsstrukturer og politikk er nødvendig hvis vi skal møte denne utfordringen. Naturvitenskap kan si noe om hvorfor og hvordan klimaendringer skjer, men det er SSH som kan si noe om hva vi kan gjøre og hvilke tiltak som sannsynligvis vil ha effekt.

Migrasjon

Migrasjon vil øke i tiden fremover pga. globaliseringsprosesser, endrete arbeidsmarkeder, politiske konflikter og ikke minst klimaendringer. Europa trenger mer kunnskap om årsaker til migrasjon, oppbygging av flerkulturelle samfunn, integrasjon, utdanning og språkutvikling.

Nasjonalstatene under press: I Europa har vi hatt en lang periode med sterk nasjonalstatsbygging, men nå er nasjonalstatene under press pga. globalisering og styrking av supranasjonale samarbeidsprosesser (EU, FN, internasjonale traktater, internasjonale militære intervensjoner, økonomisk globalisering). Hva skjer med nasjonalstatens rolle?

SSH-perspektiver på IKT

Ny teknologi og nye media endrer sosiale strukturer, kommunikasjonsmåter, vår skrift- og lesetradisjon, selve vårt kunnskapsbegrep, og dette vil igjen påvirke teknologiutviklingen. SSH kan gi oss innsikt i hvilke endringer som finner sted og på hvilke måter, hvordan teknologiutvikling former samfunnsutvikling (responsible innovation), og hvordan vi bedre kan nyttegjøre oss teknologier og nye kommunikasjonsformer i offentlig sektor og i industrien. Dette kan igjen være med på å bidra til utvikling av nye produkter og skape arbeidsplasser.

Forholdet mellom innovasjon og fremragende forskning

Det er ønskelig med sterkere fokus på fremragende forskning (jf. interimevaluering av 7RP). Det er grunn til å stille spørsmålet om arenaene for fremragende forskning kun være ERC og Marie Curie, eller om det også bør skapes andre arenaer med en slik prioritering.

Det er ingen motsetning mellom god forskning og innovasjon; tvert imot springer innovasjon ut av forskningsbasert innsikt. Derfor er det positivt at Grønnboka fremhever at det er viktig å trekke inn og inkludere brukere tidlig i forskningsprosessene. Brukerinkludering forutsetter i sin tur en kompleks forståelse av sosiale og kulturelle sammenhenger som humaniora kan tilby.

Styrke SSH i Cooperation

Resultatene som kommer fram i midtveisundersøkelsen *SSH Commentary* viser at SSH fungerer som plattform for internasjonalisering av humsam-forskningen, at det tilbyr attraktive temaer for humsamforskere, samt gir gode muligheter for tverrdisiplinært arbeide. Vi deler rapportens syn om at SSH-budsjettet må økes vesentlig; praksisen med å finansiere kun ett prosjekt per tema sikrer ikke bredde og komplementaritet i resultatene. Vi anser rapportens anbefaling om å bedre integrere humanioraperspektiver i forskningstemaene i SSH og øke mulighetene for å forske på humaniorarelaterte temaer, som svært viktig. Vi anser også som svært viktig anbefalingen om at forskningstemaene må bli mer åpent formulerte; balansen mellom bottom-up og top-down forskning må bedres. Utlysninger av typen små og mellomstore prosjekter bør beholdes.